

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

Deze elektronische versie maakt het mogelijk alle documenten van de papieren versie te raadplegen, die in elektronische vorm bestaan. Dit laatste is niet het geval voor bepaalde artikels van doctrine, die enkel in de papieren versie beschikbaar zijn. Deze papieren versie is voorbehouden aan de leden en de diensten van het federale Parlement.

Alle elektronische adressen waren toegankelijk op de datum van verschijning van het dossier.

Het is echter altijd mogelijk dat bepaalde adressen worden afgeschaft of veranderd.

Inhoudstafel

INLEIDING.....	2
BELGIË.....	10
Wetgeving	10
Parlementaire documenten (hangende resoluties of wetsvoorstellen).....	10
Rechtsleer.....	13
FRANKRIJK.....	13
Wetgeving	13
Parlementaire documenten	13
Rechtsleer.....	13
NEDERLAND.....	14
Wetgeving	14
Parlementaire documenten	14
Rechtsleer.....	14
VERENIGD KONINKRIJK	15
Wetgeving	15
Rechtsleer.....	15
DUITSLAND.....	15
Wetgeving	16
Rechtsleer.....	16
ZWEDEN.....	16
Wetgeving	16
Rechtsleer.....	16
FINLAND.....	16
Wetgeving	16
Rechtsleer.....	16
DENEMARKEN	17
Wetgeving	17
Rechtsleer.....	17
VERGELIJKEND RECHT	17
Rechtsleer.....	17

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

INLEIDING

In België wordt het echtscheidingsrecht geregeld door de art. 229 tot 311quater van het Burgerlijk Wetboek evenals door de artikels 1254 tot 1310 van het Gerechtelijk Wetboek. Thans zijn er drie gronden voor echtscheiding : echtscheiding op grond van bepaalde feiten, echtscheiding wegens feitelijke scheiding van twee jaar en echtscheiding door onderlinge toestemming.

Voor de twee eerstgenoemde gronden tot echtscheiding is de procedure, die grondig werd gewijzigd door de wet dd. 30/06/1994, erg gelijklopend. Ook de gevolgen van de echtscheiding, gebaseerd op het schuldbegrip, zijn erg vergelijkbaar. Wanneer het echter gaat om een echtscheiding op basis van feitelijke scheiding van twee jaar, kan de uitkering tot levensonderhoud hoger zijn dan één derde van het inkomen van de schuldenaar, maar zij kan ook gemakkelijker worden aangepast.

Bij echtscheiding door onderlinge toestemming verloopt de procedure anders en worden de gevolgen geregeld in een overeenkomst afgesloten door de echtgenoten. Afhankelijk van het ingediende verzoek, kunnen drie rechters bevoegd zijn : de rechter van de Rechtbank van eerste aanleg, de vrederechter en de voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg.

Tijdens de vorige legislatuur had al een debat plaats over het echtscheidingsrecht. Zo werd in 2000 in de Kamer van Volksvertegenwoordigers een studiedag over de hervorming van het echtscheidingsrecht georganiseerd, waaraan verscheidene experts deelnamen.

De discussies en bedenkingen van deze studiedag, die in het dossier zijn opgenomen, hebben alle als leidraad te komen tot een menselijke oplossing voor de conflicten die een echtscheiding meebrengt.

Met uitzondering van één politieke partij, ontstond er een akkoord dat het schuldbegrip als oorzaak tot verbreking van het huwelijk thans voorbijgestreefd is, zonder dat men daarom dit schuldbegrip volledig wil afvoeren.

Tijdens de huidige legislatuur werden verscheidene wetsvoorstellen ingediend in Kamer en Senaat. Zij beogen o.a. de invoering van een schuldloze echtscheiding, een gemakkelijke sanctionering voor niet-betaling van alimentatie en het niet-naleven van het bezoekrecht, een plafonnering van de uitkering tot levensonderhoud en een humanisering van de procedures in het familierecht.

Een subcommissie 'Familierecht', die deel uitmaakt van de Commissie Justitie werd in oktober 2003 ingesteld in de Kamer teneinde de hervorming van de echtscheiding te plaatsen in een breder kader van de hervorming van het familierecht.

In de rubriek doctrine werden artikels opgenomen betreffende de verschillende fasen van echtscheiding : de gronden tot echtscheiding (met inbegrip van het debat rond de schuldloze echtscheiding), de procedure (familiale bemiddeling en bevoegdheidsregels), de gevolgen van de echtscheiding (de uitkering tot levensonderhoud) en het rekening houden met de belangen van de kinderen (problemen van omgangsrecht en het hoorrecht).

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

Wij hebben geen aandacht besteed aan de fiscale aspecten van echtscheiding, de aspecten van internationaal privaatrecht of de bewijsproblematiek. Ook de scheiding van tafel en bed is niet behandeld.

In Frankrijk wordt het geldende echtscheidingsrecht geregeld door de art. 229 tot 310 van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd bij wet n° 75-617 dd. 11/07/1975, en de artikels 1070 tot 1148 van het Nieuwe Wetboek van burgerlijk procesrecht.

Er zijn drie soorten echtscheiding : echtscheiding door onderlinge toestemming (ofwel op gemeenschappelijk verzoek, ofwel op 'éénzijdig verzoek waarbij de andere zich aansluit'), de echtscheiding wegens beëindiging van gemeenschapsleven gedurende 6 jaar en echtscheiding op basis van schuld. In laatstgenoemd geval, wordt de schuldvraag losgekoppeld van het lot van de kinderen, maar niet van de financiële gevolgen. Afhankelijk van de grond tot echtscheiding kan de gescheiden echtgenoot een onderhoudsuitkering bekomen in de vorm van een maandelijkse storting of van een compenserende uitkering in de vorm van een kapitaal.

Elke echtscheiding wordt uitgesproken door de rechter in familiezaken, ingesteld bij wet n° 93-22 dd. 8/1/1993. De rechter bij wie een geschil aanhangig is gemaakt, kan een bemiddelaar aanduiden, conform de artikels 131-1 tot 131-15 van het Burgerlijk Wetboek.

Daar de wet van 1975 er niet in slaagde het dramatiserende karakter van de echtscheiding weg te werken, bestaat er thans eensgezindheid om het echtscheidingsrecht te hervormen en te komen tot een vereenvoudiging, een humanisering en een meer op pacificatie gerichte aanpak van de procedures.

In de Assemblée Nationale is een wetsvoorstel hangend van de heer François Colcombet betreffende de hervorming van de echtscheiding. Tijdens het debat in de Senaat werd daaraan een wetsvoorstel van de heer Nicolas About toegevoegd dat ertoe strekt de procedure voor echtscheiding wegens schuld te vervangen door een procedure voor echtscheiding op objectieve grond.

Het voorstel van de heer Colcombet, neergelegd tijdens de vorige legislatuur, voorzag aanvankelijk in de afschaffing van de echtscheiding op basis van schuld en behield slechts twee gronden tot echtscheiding : de echtscheiding door onderlinge toestemming en de echtscheiding bij onherstelbare breuk van het samenleven. Dit voorstel werd in de Senaat geamendeerd om de radicale afschaffing van de echtscheiding wegens schuld tegen te gaan. Dit gebeurde conform aan de aanbevelingen van de werkgroepen onder het voorzitterschap van Mevrouw Irène Théry en Mevrouw Françoise Dekeuwer-Défossez, waarvan de verslagen respectievelijk in 1998 en 1999 werden gepubliceerd. Op de wens van sommigen om de echtscheiding op gemeenschappelijk verzoek uit de justitiële sfeer te halen, werd niet ingegaan.

De Senaat heeft dit voorstel overgezonden naar de Assemblée Nationale, waar het tijdens de huidige legislatuur opnieuw werd ingediend. Aangezien het echter niet past in het beleid van de huidige regering, zal dit voorstel vermoedelijk niet worden behandeld.

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

In de Senaat werd een wetsontwerp van de Minister van Justitie Dominique Perben inzake echtscheiding neergelegd. Dit ontwerp vormt een eerste stap in de globale herziening van het familierecht die gedurende de ganse legislatuur zal worden verder gezet.

De echtscheiding op basis van schuld wordt niet afgeschaft, maar er komt een echtscheiding wegens definitieve verandering van de huwelijksband. Ook wordt het voor de echtgenoten eenvoudiger gemaakt om, op elk ogenblik van de procedure, over te stappen naar een grond van echtscheiding die minder conflictgeladen is, zoals echtscheiding door onderlinge toestemming of echtscheiding op éénzijdig verzoek, waarbij de ander zich aansluit.

Teneinde de echtelijke verhoudingen niet op de spits te drijven, worden de geldelijke gevolgen van de echtscheiding (compenserende uitkering, huwelijksvoordelen) losgekoppeld van de schuldgedachte, waarbij wel rekening wordt gehouden met de nadelige gevolgen die een echtgenoot kan ondergaan door de ontbinding van het huwelijk. Er kan schadevergoeding worden toegekend aan de echtgenoot-slachtoffer, los van de toekenning van een compenserende uitkering.

Het bewuste ontwerp wil voor echtscheidingen, op andere gronden dan onderlinge overeenstemming, meer beslissingsvrijheid geven aan de echtgenoten en bij gebrek aan overeenstemming, een bevoorrechte plaats geven aan familiale bemiddeling.

De Senaat heeft dit ontwerp aangenomen op 8 januari 2004.

In Nederland is de enige juridische grond voor echtscheiding de duurzame ontwrichting van het huwelijk. Dit is het geval indien de verhouding binnen het huwelijk zo moeilijk is geworden dat het niet mogelijk is langer samen te blijven en een verzoening niet meer mogelijk of te verwachten is.

Om te scheiden is er normaliter een rechterlijke tussenkomst vereist. De procedure wordt gestart op verzoek van één der echtgenoten of op gemeenschappelijk verzoek ingediend bij de rechtbank in het arrondissement waar de verzoeker of één van de verzoekers woont. Indien beide partijen zelf overeenstemming hebben bereikt over de scheiding en de gevolgen daarvan, kunnen zij dit vastleggen in een echtscheidingsconvenant. In dat geval verloopt de procedure vlotter.

Daarnaast bestaat er de zogenaamde 'flitsscheiding'. In dit geval wordt het huwelijk omgezet in geregistreerd partnerschap, wat een administratieve procedure is.

Vervolgens kan het geregistreerd partnerschap zonder gerechtelijke tussenkomst worden beëindigd. Een probleem hierbij kan het ontbreken van een executoriale titel zijn.

Wat de gevolgen van de echtscheiding betreft, zijn een aantal belangrijke punten het gezag over en de omgang met minderjarige kinderen, evenals de alimentatieplicht.

Wat partneralimentatie betreft, is op 1 juli 1994 de wet limitering alimentatie in werking getreden. Deze wet bepaalt dat voor partneralimentaties die vanaf 1 juli 1994 zonder termijnbepaling zijn afgesproken of door de rechter zijn vastgesteld,

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

de betalingsverplichting in principe 12 jaar duurt. Indien men korter dan 5 jaar is getrouwd en er geen kinderen zijn, dan kan de alimentatieplicht niet langer duren dan het huwelijk heeft geduurd. De onderhoudsgerechtigde kan in bepaalde uitzonderlijke omstandigheden bij de rechter wel een verlenging van deze termijnen vragen. De partneralimentatie eindigt ook in andere gevallen b.v. als de onderhoudsgerechtigde gaat samenwonen, een geregistreerd partnerschap aangaat of hertrouwt.

Bij het bepalen van het alimentatiebedrag wordt voornamelijk uitgegaan van de behoefte van de alimentatiegerechtigde en de draagkracht van de alimentatieplichtige. Terzake bestaan er een aantal alimentatienormen, die in het tremarapport zijn opgenomen. In bepaalde gevallen kan ook rekening worden gehouden met niet-financiële factoren, zoals wangedrag.

Aan de kinderalimentatie zou worden gesleuteld en per 1 juli 2004 zou er een nieuwe berekening van start gaan, op basis van een nieuwe forfaitaire tabel.

Wat gezag en omgang t.o.v. minderjarige kinderen betreft, blijven ouders na een scheiding in principe gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen. In de praktijk stellen zich toch geregeld problemen rond de uitoefening van dat ouderlijk gezag en het omgangsrecht. Terzake kunnen omgangsbemiddeling en omgangsbegeleiding een belangrijke rol spelen en er wordt ook veel aandacht besteed aan de positie van minderjarige kinderen.

In de evolutie van het Nederlandse echtscheidingsrecht, dient zeker het rapport van de Commissie herziening scheidingsprocedure (de Commissie De Ruiter) uit 1996 vermeld te worden. De Commissie behandelt o.a. een vereenvoudiging van de echtscheidingsprocedure, en dit in het kader van de mogelijkheden van scheidings- en omgangsbemiddeling. De Commissie stelt zelfs de mogelijkheid van scheiden zonder rechter voor. Dit rapport werd in de IIe Kamer besproken onder de titel 'Herziening scheidingsprocedure'. Mede onder impuls van dit rapport werd gestart met een aantal experimenten inzake scheidings- en omgangsbemiddeling. Deze experimenten werden reeds geëvalueerd en over het algemeen succesvol bevonden. Een verdere besluitvorming hierrond zal gebeuren in de bredere context van de plaats van bemiddeling in het rechtsbestel.

In Engeland is de situatie op het eerste zicht vrij verwarrend. In 1996 werd de *Family Law Act* ingevoerd met de bedoeling de foutloze echtscheiding te implementeren, maar nadat verder onderzoek over de resultaten hiervan tot ontgoochelende conclusies leidde, werd de inwerkingtreding van de nieuwe wet voor onbepaalde tijd uitgesteld. De facto is dus nog steeds de *Matrimonial Causes Act* uit 1973 van toepassing, zoals gewijzigd door de *Matrimonial and Family Proceedings Act* uit 1984. Volgens deze wet is er slechts één mogelijke echtscheidingsgrond, met name de onherroepelijke mislukking van het huwelijk, die moet blijken uit één van de volgende 5 feiten: overspel, wangedrag, verlating gedurende minimum twee jaar, feitelijke scheiding gedurende minimum twee jaar indien de andere echtgenoot

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

zich niet verzet tegen de echtscheiding, of feitelijke scheiding gedurende minimum vijf jaar.

Het schuldaspect speelt zodoende nog steeds een belangrijke rol.

De *Matrimonial Causes Act* is onderhevig aan felle kritiek, onder andere omdat het voor een groot deel van de bevolking niet mogelijk is om zich te beroepen op de feitelijke scheidingsgronden om de eenvoudige reden dat zij het financieel niet aankunnen om apart te wonen. De echtscheiding kan enkel aangevraagd worden via een gerechtelijke procedure. In casu dient het verzoek ingediend te worden bij een 'divorce county court'. Desgevallend kan de procedure verdergezet worden voor de 'High Court'. Sedert 1977 werd de mogelijkheid in het leven geroepen om, in het geval de echtscheiding niet betwist wordt, de procedure te voeren zonder dat de partijen voor de rechter hoeven te verschijnen. Bijstand door een advocaat is niet verplicht. De rechtbank kan beslissen om de echtscheiding uit te stellen wanneer zij van mening is dat dit noodzakelijk is omwille van de minderjarige kinderen.

Bij de toekenning van het alimentatiegeld wordt er geen onderscheid gemaakt naargelang de oorzaak van de echtscheiding. Het schuldaspect speelt hier dus in principe geen rol. Ook hier stelt de *Matrimonial Causes Act* als algemene richtlijn dat de rechtbank bij haar beslissing inzake de toekenning van alimentatiegeld rekening moet houden met het welzijn van de minderjarige kinderen.

In Duitsland wordt het echtscheidingsrecht in hoofdzaak geregeld door de art. 1564 tot 1587 van het Burgerlijk Wetboek en de artikels 606 tot 630 van het Wetboek van burgerlijk procesrecht.

De grote herziening van het echtscheidingsrecht gebeurde bij de goedkeuring van de wet tot hervorming van het huwelijks- en familierecht dd. 14 juni 1976. Wij beperken ons tot de belangrijkste aspecten van deze wet.

Deze wet die een wijziging van het burgerlijk wetboek inhield, schafte de echtscheiding op grond van schuld af en voorzag één enkele grond van echtscheiding : mislukking van het huwelijk, gedefinieerd als het ontbreken van een gemeenschappelijk leven tussen de echtgenoten, waarvan het herstel niet te verwachten is. Het mislukken van het huwelijk wordt van rechtswege vastgesteld, indien de echtgenoten sedert meer dan een jaar gescheiden leven en akkoord gaan om te scheiden of indien ze sedert drie jaar gescheiden leven. In de andere gevallen dient de rechter na te gaan of er inderdaad sprake is van onherstelbare mislukking van het huwelijk. De hardheidsclausule in art. 1568 van het BGB, die toelaat de vraag tot echtscheiding te verwerpen als de ontbinding van het huwelijk zeer zware gevolgen meebrengt voor de echtgenoot, wordt zelden toegepast.

De wet heeft ook afstand genomen van het schuld criterium bij de regeling van de gevolgen van de echtscheiding.

Er bestaat een onderhoudsverplichting t.o.v. de ex-echtgenoot in zeven gevallen, waarin de wetgever van oordeel is dat de onderhoudsgerechtigde niet bij machte is in zijn onderhoud te voorzien (art. 1570 tot 1576 BGB).

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

De wet vermeldt ook zes specifieke gevallen en een algemene clausele waarin er uitsluiting van de alimentatieverplichting bestaat (art. 1579).

Om een onderhoudsvordering aan een gescheiden echtgenoot toe te staan, baseert het BGB zich op de staat van behoefte. Volgens art. 1578 van het BGB, moet de onderhoudsverplichting het geheel van de noden van de gerechtigde dekken en moet het bedrag worden bepaald in functie van de vroegere huwelijksituatie. Sedert de hervorming van 1986, kan dit criterium in de tijd beperkt worden en de rechter kan een vermindering van de uitkering in verschillende etappes voorzien.

De onderhoudsverplichting eindigt indien de begunstigde echtgenoot opnieuw in het huwelijk treedt of in geval er geldig afstand wordt gedaan van de onderhoudsvordering. Zij eindigt niet met de dood van de schuldenaar, daar zij wordt overgedragen op de erfgenamen.

De hervorming van 14 juni 1976 heeft ook de 'Versorgungsausgleich' ingesteld, die een compensatie vormt voor de pensioenrechten. Men wil op deze manier rekening houden met feitelijke situaties waarin een echtgenoot een beroepsactiviteit heeft stopgezet om te zorgen voor het huishouden of de kinderen.

Tenslotte heeft deze wet de echtscheidingsprocedure veranderd.

Bevoegd zijn de familierechtbanken, die bij elke kantonrechtbank werden opgericht. Een zaak wordt aanhangig gemaakt op verzoek van één echtgenoot of van beide. De rechtbank spreekt een vonnis uit, dat de ontbinding van het huwelijk meebrengt zodra het in kracht van gewijsde is gegaan. De vertegenwoordiging door een advocaat is verplicht. De rechter beslist bij één enkel vonnis over de vraag tot echtscheiding en de gevolgen ervan.

Hoofdstuk 4 van de geconsolideerde Deense wet nr. 147 van 9 maart 1999 betreffende de sluiting en de ontbinding van het huwelijk regelt de echtscheiding.

Elk van de echtgenoten kan éézijdig een 'wettelijke scheiding' (niet te verwarren met *echtscheiding*) vragen. Na zes maanden wettelijke scheiding kunnen de echtgenoten, wanneer zij dit beiden wensen, de echtscheiding bekomen; zonder akkoord van de andere echtgenoot dient er een periode van wettelijke scheiding van 1 jaar voorbij te gaan. Daarnaast kan een echtgenoot de echtscheiding verkrijgen na twee jaar apart gewoond te hebben enerzijds en anderzijds omwille van onverenigbaarheid, na overspel door de andere echtgenoot of na opzettelijk en ernstig geweld van de ene echtgenoot jegens de andere of tegen de kinderen, of ingeval de andere echtgenoot bigamie gepleegd heeft. De Minister van Justitie overweegt om een schriftelijke echtscheidingsprocedure mogelijk te maken ingeval de partijen akkoord zijn over de echtscheidingsvoorwaarden, zodat zij niet meer persoonlijk hoeven te verschijnen.

Inzake alimentatie bepaalt de wet dat de rechtbank, behoudens uitzonderlijke omstandigheden, geen verplichting tot onderhoudsuitkering mag opleggen gedurende meer dan 10 jaar. Deze regel werd ingevoerd door de wetswijziging van 1989 met de bedoeling de tekst van de wet in overeenstemming te brengen met de gangbare praktijk. De onderhoudsuitkering kan enkel in de vorm van maandelijks

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

uitkeringen betaald worden. Zij wordt berekend in functie van de duur van het huwelijk (inclusief de periode van voorhuwelijks samenwonen), de levensstandaard van de eiser en de financiële mogelijkheden van de schuldenaar. De onderhoudsverplichting vervalt zodra de begunstigde hertrouwt of wanneer één van beide ex-echtgenoten komt te overlijden. Hoewel de schuldvraag volgens de voorbereidende werken van de huidige wet wel een rol kan spelen in de problematiek van de onderhoudsuitkeringen, blijkt uit de jurisprudentie van de laatste jaren dat de fout hier in de praktijk geen enkele rol meer speelt en dat dus desgevallend ook aan de 'schuldige' partij een onderhoudsuitkering toegekend kan worden.

Hoewel de wet hierover niets stipuleert, wordt in de praktijk slechts in uiterst uitzonderlijke gevallen een onderhoudsuitkering toegekend aan de man.

De onderhoudsuitkering is beperkt tot een bepaald limietbedrag (zo mocht het inkomen van de eiser, onderhoudsuitkering inbegrepen, in 2002 niet hoger zijn dan 235.000 Deense Kronen, hetzij $\pm$ 31.500 euro per jaar).

Sectie 25 tot en met 32 van de Finse 'Marriage Act' behandelt de regelgeving inzake echtscheiding. Net zoals in Zweden is het ook hier de wil van de echtgenoten die het enige criterium uitmaakt, zij het dat er toch een termijn van minimaal 6 maanden voor verzoening opgelegd wordt, zelfs wanneer beide echtgenoten instemmen met de echtscheiding. Het foutbegrip is totaal niet van toepassing, ook niet voor wat betreft de gevolgen van het huwelijk. Wanneer de echtgenoten reeds twee jaar ononderbroken gescheiden leefden, geldt de termijn van 6 maanden niet. Net zoals in Zweden maakt men ook een uitzondering voor huwelijken die afgesloten werden ondanks een absoluut huwelijksbeletsel (bigamie, huwelijk tussen rechtstreekse ascendenten of descendenten...). In deze gevallen kan de onmiddellijke echtscheiding aangevraagd worden.

Naar verluidt functioneert dit systeem zeer goed en is er, gelet op de algemene tevredenheid van zowel advocaten, rechters als burgers, geen nood aan enige wijziging ervan. De echtscheiding kan alleen door een gerechtelijke instantie uitgesproken worden, in casu de rechtbank van eerste aanleg. De modaliteiten voor het indienen van een echtscheidingsaanvraag zijn zeer eenvoudig (de schriftelijke aanvraag dient door één van beide of door beide echtgenoten ondertekend te zijn en zij mag per post, fax of e-mail ingediend worden).

Vertegenwoordiging door een advocaat is niet vereist. Echtscheidings-bemiddeling is niet verplicht maar wordt wel kosteloos aangeboden gedurende de ganse echtscheidingsprocedure.

De wettelijke bepalingen inzake onderhoud tussen echtgenoten na echtscheiding zijn in de praktijk nagenoeg overbodig geworden, omdat het in Finland niet de gewoonte is dat er een onderhoudsvordering wordt ingediend.

In Zweden wordt de echtscheiding geregeld in hoofdstuk 5 van het Huwelijkswetboek. In tegenstelling tot de meeste andere landen bestaan er in

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

Zweden, behalve de wil van de echtgenoten, geen specifieke echtscheidingsgronden. De nadruk wordt gelegd op het huwelijk als een vrijwillige verbintenis tussen een man en een vrouw, zodat de wens van één echtgenoot om het huwelijk te beëindigen volstaat om een echtscheiding te verkrijgen. Wanneer beide echtgenoten het hierover eens zijn kunnen zij onmiddellijk scheiden (enkel wanneer er kinderen jonger dan 16 jaar in het huwelijk zijn dient een verzoeningsperiode van 6 maanden geëerbiedigd te worden). Ook wanneer de echtscheiding enkel door één van beide echtgenoten gewenst is, moet men zich eerst gedurende zes maanden trachten te verzoenen.

Leven de echtgenoten sedert meer dan twee jaar apart, dan kunnen zij elk de onmiddellijke echtscheiding vragen. Tenslotte kan eenieder van de echtgenoten, en zelfs de openbare aanklager, de onmiddellijke echtscheiding vragen bijvoorbeeld wanneer één van de echtgenoten reeds gehuwd was met iemand anders of wanneer beide echtgenoten in rechte lijn verwant zijn of mekaars broer en zus zijn.

Het begrip 'fout' of 'schuld' is dus totaal irrelevant in het Zweedse echtscheidingsrecht.

Echtscheiding kan enkel bekomen worden via een gerechtelijke procedure, die gevoerd wordt voor een 'district court'. Bijstand van een advocaat is niet verplicht.

Opvallend is het Zweedse standpunt inzake alimentatie. Men hanteert immers als uitgangspunt het gegeven dat door een echtscheiding alle wettelijke en economische banden tussen twee echtgenoten verbroken worden, en dat elkeen verder zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen levensonderhoud. Het is slechts uitzonderlijk dat onderhoudsgeld uitgekeerd wordt, en dan nog meestal voor een beperkte overgangsperiode.

B. VANSTEELANDT
Bibliothecaris

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

BELGIË

Wetgeving

Burgerlijk Wetboek (art. 229 tot 311quater)

http://www.just.fgov.be/index_nl.htm (rubriek geconsolideerde wetgeving)

Gerechtelijk Wetboek

(art. 569, 734bis tot 734 sexies, 1254 tot 1310, 1320 tot 1322)

http://www.just.fgov.be/index_nl.htm (rubriek geconsolideerde wetgeving)

Parlementaire documenten (hangende resoluties of wetsvoorstellen)

Kamer van Volksvertegenwoordigers

Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en het Gerechtelijk Wetboek, wat de ontvangstmachtiging aan onderhoudsgerechtigden betreft (ingediend door de heer Geert Bourgeois)

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0139/51K0139001.pdf>

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 391bis van het Strafwetboek (Geert Bourgeois)

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0140/51K0140001.pdf>

Voorstel van resolutie betreffende de noodzaak om onverwijld een evaluatie te maken van de personele en financiële middelen die zijn vereist om de Dienst voor alimentatievorderingen te laten functioneren en hem voorschotten te laten uitbetalen, en betreffende de noodzaak om bij de opmaak van de begroting voor 2004 daartoe in de vereiste kredieten te voorzien (ingediend door de heer Yvan Mayeur, mevrouw Colette Burgeon en de heer Claude Eerdeken)

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0201/51K0201001.pdf>

Wetsvoorstel tot invoering van een artikel 233bis in het Burgerlijk Wetboek en tot wijziging van artikel 1 van de wet van 27 juni 1960 op de toelaatbaarheid van de echtscheiding wanneer ten minste een van de echtgenoten een vreemdeling is (ingediend door Mevr. Marie Nagy)

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0223/51K0223001.pdf>

Voorstel van resolutie betreffende de oprichting van de Dienst voor alimentatievorderingen (ingediend door de dames Catherine Doyen-Fonck, Greta D'hondt, Muriel Gerken, Joëlle Milquet en de heer Jean-Jacques Viseur)

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0267/51K0267001.pdf>

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 1385bis van het Gerechtelijk Wetboek (ingediend door de heer Geert Bourgeois)

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0272/51K0272001.pdf>

Wetsvoorstel tot aanvulling van het Gerechtelijk Wetboek met een rechtspleging voor geschillen met betrekking tot de uitoefening van het persoonlijk contact (ingediend door de heer Geert Bourgeois)

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0273/51K0273001.pdf>

Wetsvoorstel tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende echtscheiding en tot invoering van de echtscheiding op grond van een onherstelbare ontwrichting van het huwelijk (ingediend door de heren Servais Verherstraeten, Tony Van Parys en Jo Vandeurzen, mevrouw Lisbeth Van der Auwera en de heer Carl Devlies)

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0295/51K0295001.pdf>

Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en het Gerechtelijk Wetboek teneinde de procedures in familiezaken menselijker te doen verlopen (ingediend door de heer Melchior Wathelet)

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0433/51K0433001.pdf>

Wetsvoorstel betreffende de oprichting van ontmoetingsruimten in het kader van een gerechtelijke procedure (ingediend door de heer Melchior Wathelet)

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0435/51K0435001.pdf>

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 307bis van het Burgerlijk Wetboek, wat de uitkering tot levensonderhoud in het kader van de echtscheiding op grond van feitelijke scheiding betreft (ingediend door de dames Anne Barzin en Marie-Christine Marghem)

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0463/51K0463001.pdf>

Wetsvoorstel betreffende het rustpensioen in de openbare sector bij feitelijke scheiding en echtscheiding (ingediend door de heer Servais Verherstraeten en mevrouw Greta D'Hondt)

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0536/51K0536001.pdf>

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek (ingediend door de heren Servais Verherstraeten, Tony Van Parys en Jo Vandeurzen en mevrouw Liesbeth Vander Auwera)

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0591/51K0591001.pdf>

Senaat

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en het Gerechtelijk Wetboek wat betreft de regeling van de echtscheiding en de scheiding van tafel en bed in het internationaal privaatrecht en tot opheffing van de wet van 27 juni 1960 op de toelaatbaarheid van de echtscheiding wanneer ten minste een van de echtgenoten een vreemdeling is

(Ingediend door de heren Jean-François Istasse et Philippe Mahoux)

http://www.senate.be/wwwcgi/get_pdf?50331695

Wetsvoorstel tot instelling van internationale bemiddelaars

(Ingediend door de dames Marie-José Laloy en Sfia Bouarfa)

http://www.senate.be/wwwcgi/get_pdf?50331661

Wetsvoorstel betreffende de oprichting van ontmoetingsruimten in het kader van een gerechtelijke procedure

(Ingediend door mevrouw Clotilde Nyssens)

http://www.senate.be/wwwcgi/get_pdf?50331672

Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en het Gerechtelijk Wetboek teneinde de procedures in familiezaken menselijker te doen verlopen

(Ingediend door mevrouw Clotilde Nyssens)

http://www.senate.be/wwwcgi/get_pdf?50331710

Wetsvoorstel tot wijziging van de echtscheidingsregeling naar aanleiding van de invoering van de schuldloze echtscheiding

(Ingediend door mevrouw Isabelle Durant)

http://www.senate.be/wwwcgi/get_pdf?50331783

Wetsvoorstel tot invoeging van een artikel 233bis in het Burgerlijk Wetboek en tot wijziging van artikel 1 van de wet van 27 juni 1960 op de toelaatbaarheid van de echtscheiding wanneer ten minste een van de echtgenoten een vreemdeling is

(Ingediend door mevrouw Anne-Marie Lizin)

http://www.senate.be/wwwcgi/get_pdf?50331775

Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en het Gerechtelijk Wetboek, wat het gebruik van de naam van de echtgenoot betreft

(Ingediend door mevrouw Sabine de Bethune)

http://www.senate.be/wwwcgi/get_pdf?50331814

Wetsvoorstel tot hervorming van het echtscheidingsrecht en invoering van de foutloze echtscheiding

(Ingediend door de heer Hugo Coveliers)

http://www.senate.be/wwwcgi/get_pdf?50332082

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

Wetsvoorstel tot opheffing van artikel 276 van het Burgerlijk Wetboek
(Ingediend door mevrouw Christine Defraigne)

http://www.senate.be/wwwcgi/get_pdf?50332134

Rechtsleer

Algemeenheden

http://www.notaire.be/info/divorces/996_tables_tables_des_sujets_traites.htm
fiches pratiques (2003)

FRANKRIJK

Wetgeving

Code civil (art. 229 à 310) et Nouveau Code de Procédure civile (art. 1070 à 1148)

<http://www.legifrance.gouv.fr/WAspad/ListeCodes>

Parlementaire documenten

Proposition de loi pendante à l'Assemblée nationale

Proposition de loi portant réforme du divorce, modifiée par le Sénat (n°102)

<http://www.assemblee-nationale.fr/12/pdf/propositions/pion0102.pdf>

Rapport au Sénat sous la législature précédente (n° 252)

<http://www.senat.fr/rap/l01-252/l01-2521.pdf>

Projet de loi adopté au Sénat

<http://www.senat.fr/leg/tas03-041.html>

Rapport (n° 120) :

<http://www.senat.fr/rap/l03-120/l03-1201.pdf>

Rechtsleer

Algemeenheden

Fiche pratique sur le divorce (2003)

http://europa.eu.int/comm/justice_home/ejn/divorce/divorce_fra_fr.htm

Rapport du groupe de travail présidé par Françoise Dekeuwer-Defossez
« Rénover le droit de la famille » (1999)

<http://lesrapports.ladocumentationfrancaise.fr/BRP/994001755/0000.pdf>

Rapport de Mr. Stassier « Arguments et propositions pour un statut de la médiation familiale en France » (2001)

<http://lesrapports.ladocumentationfrancaise.fr/BRP/014000484/0000.pdf>

NEDERLAND

Wetgeving

Burgerlijk Wetboek boek 1 :

Art. 149-167
Art. 245-253a
Art. 253n-253s
Art. 377a-377h
Art. 392-408

Wetboek van burgerlijke rechtsvordering :

Art. 261-291
Art. 817-827

<http://www.wetten.overheid.nl>

Parlementaire documenten

Kamerstukken :

Wijzigingsvoorstel gezamenlijk gezag : 29 353, nr. 1, 2 en 3
Scheiding- en omgangsproblematiek : 28600 VI, nr. 132, 126,
123, 105, 57
Kinderalimentatie : 29200 XV, nr. 2, p. 325-326
28795, nr. 1
Herziening scheidingsprocedure : 25451, nr. 1, 2 en 5 (selectie)

<http://www.overheid.nl/op/index.html>

Rechtsleer

Algemeenheden

'U gaat scheiden' (2002)

http://www.justitie.nl/Images/11_18215.pdf

Grounds for divorce and maintenance between former spouses (2002)

<http://www2.law.uu.nl/priv/cefl/Reports/pdf/netherlands02.pdf>

'Alimentatie' (2002)

http://www.justitie.nl/Images/11_9981.pdf

'Alimentatienormen' (onder 'reglementen') (2001)

<http://www.rechtspraak.nl/flashed.asp>

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

Gezag, omgang en informatie (2003)
http://www.justitie.nl/Images/11_9988.pdf

Bemiddeling

‘Proefprojecten omgangsbemiddeling’ (2003)
http://www.justitie.nl/publicaties/brochures_en_factsheets/factsheets/Proefprojecten_omgangsbemiddeling.asp?ComponentID=2983&SourcePageID=27956#1

‘Proefprojecten scheidingsbemiddeling’ (2003)
http://www.justitie.nl/publicaties/brochures_en_factsheets/factsheets/Proefprojecten_scheidingsbemiddeling.asp?ComponentID=2986&SourcePageID=27956#1

‘Bemiddeling in uitvoering – samenvatting’ (2001)
http://www.ministerievanjustitie.nl/B_ORGAN/WODC/publicaties/Rapporten/pubrap/ewb01bem.htm

Verdeling van pensioenrechten (2002)
http://www.justitie.nl/Images/11_3007.pdf

VERENIGD KONINKRIJK

Wetgeving

Matrimonial Causes Act 1973
<http://www2.law.uu.nl/priv/cefl/Reports/pdf/EnglandApp02.pdf>
Family Law Act 1996
<http://www.hmso.gov.uk/acts/acts1996/1996027.htm>

Rechtsleer

Divorce and separation (2003)
<http://www.justask.org.uk/legalhelp/leaflet03.jsp?section=1&lang=en>
Grounds for divorce and maintenance between former spouses : England and Wales (2002)
<http://www2.law.uu.nl/priv/cefl/Reports/pdf/England02.pdf>

DUITSLAND

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het echtscheidingsrecht – dossier nr. 84 – 12.01.2004

Wetgeving

Bürgerliches Gesetzbuch (Art. 1564 → 1587 p)

<http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/bgb/gesamt.pdf>

Burgerlijk Wetboek (franstalige versie)

<http://www.soschildabduction.com/fr/archives/sosenlev/bgb1564-1586.html>

Zivilprozessordnung (Art. 606 → 630)

<http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/zpo/gesamt.pdf>

Rechtsleer

Grounds for divorce and maintenance between former spouses (2002)

<http://www2.law.uu.nl/priv/cefl/Reports/pdf/Germany02.pdf>

ZWEDEN

Wetgeving

Marriage Code 1987

<http://www2.law.uu.nl/priv/cefl/Reports/pdf/SwedenApp02.pdf>

Rechtsleer

Grounds for divorce and maintenance between former spouses : Sweden (2002)

<http://www2.law.uu.nl/priv/cefl/Reports/pdf/Sweden02.pdf>

FINLAND

Wetgeving

Marriage Act 1929

<http://www2.law.uu.nl/priv/cefl/Reports/pdf/FinlandApp02.pdf>

Rechtsleer

Grounds for divorce and maintenance between former spouses : Finland (2002)

<http://www2.law.uu.nl/priv/cefl/Reports/pdf/Finland02.pdf>

DENEMARKEN

Wetgeving

Consolidated Act no. 147 on the Contraction and Dissolution of Marriage (1999)
<http://www.civildir.dk/regler/MarriageAct.htm>

Rechtsleer

Grounds for divorce and maintenance between former spouses : Denmark (2002)
<http://www2.law.uu.nl/priv/cefl/Reports/pdf/Denmark02.pdf>

VERGELIJKEND RECHT

Rechtsleer

Etude de droit comparé sur le divorce dans les pays de l'Union européenne (2002)
<http://www.justice.gouv.fr/Saei/Ailleurs/Enjeux/divorce.htm>

Les conséquences patrimoniales du divorce (2000)
<http://www.senat.fr/lc/lc72/lc72.pdf>

La déjudiciarisation du divorce (1998)
<http://www.senat.fr/lc/lc36/lc36.html>

Les conditions légales du divorce (1996)
<http://www.senat.fr/lc/lc11/lc11.html>